

Kültürel Belleğin Yankıları

Bölüm 02: Tarih Mitoloji ve Kültürel Belleğin Yankıları

Ahmet TOPKAYA

ahmettopkaya.com

ahmet@bilgitim.com

Konular

01

İnsanın
Düşünce ve
İletişim
Serüveni

02

Sözlü Kültürden
Yazıya Geçiş ve
Hafıza

03

Mitler: Kökler,
İşlevler ve
Toplumsal
Hafıza

07

Soru
&
Cevap

04

Kur'an'ın Sözlü
Kültürde
Doğuşu

05

Kıssalar: İşlevler
ve Bağlam
Sorunu

06

Günümüz İçin
Sonuç: Bağlam,
Anlam ve Yorum

01

İnsan zekâsı,
düşüncelerin dış
dünyaya aktarımı için
iletişim araçları
geliştirdi.

02

İçsel ses ve soyutlama
yeteneği, dilin
temelinde yer aldı;
söz, düşünceyi
dışsallaştırdı.

03

Dilsel semboller,
zihnin karmaşık
yapısını toplumsal
anlamlara dönüştürdü.

04

Sözlü kültür, bu yönde
gelişen ezbere ve
tekrara dayalı
toplumsal hafızayı
canlı tutmayı sağladı.

05

Yazının icadı, bilginin
saklanması
kolaylaştırdı ama
doğal belleği ve
duyguyu zayıflattı.

01

Sözlü kültür, ritim, tekrar ve şiirsellik üzerinden hafızayı güçlendirir.

02

Sözlü kültür anlatılarında nesiller arası bilgi aktarımı “taklit” ve “ezber” yoluyla sağlanır.

03

Masal başlangıçları (“Bir varmış, bir yokmuş...”) şekliyle gerçeklik algısını gevşetirken dikkat toplar.

04

Sözlü anlatılar, hem duygusal hem de bilişsel bağ kurarak kültürel bellek inşa eder.

05

Yazı, bilginin bozulma olmadan çoğaltılmasına olanak verdi ancak yazılı kültüre geçişte duygu ve yaşamın ana dair doğallık kaybı yaşandı.

01

Mitler; doğaüstü, sembolik ve evrensel anlamları olan köken anlatılarıdır.

02

Ritüel, kült, eskatolojik, teogoni ve köken mitleri toplumsal yapı taşlarıdır.

03

Mitolojinin amacı, bilinmeyi anlamlandırmak ve güven hissi yaratmaktır.

03

04

Zamanla tarihsel olaylar da mitik anlatıya dönüşerek kolektif hafızanın parçası olur.

05

Mitler, bireyin ve toplumun kimliğini kuran, ritüellerle yaşatılan kültürel kodlardır.

01

Kur'an, sözlü geleneğin canlı olduğu Arap toplumunda indirilmiştir.

02

Arapça sembolik bir seçim değil; hitabın doğrudan muhatap tarafından anlaşılması içindir.

03

Kur'an'ın ilk muhafaza biçimi hafıza yoluyla olmuştur; yazıya geçiş daha sonra gerçekleşmiştir.

04

Duygudaşlık ve canlı bağlam, ilk muhataplar için vahyi doğrudan anlaşılır kılmıştır.

05

İlk muhataplar, hem dil hem de kültür ortaklığıyla içsel bir yankı kurabilmiştir.

06

Yazılı forma geçişle birlikte anlam boşlukları ve yorum ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

01

Kıssalar, anlatı formunda sembolik dersler verir; tarih kitabı değildir.

02

Yusuf hariç, peygamber kıssaları parçalı hâlde ve bağlama bağlı olarak aktarılır.

03

Kıssalar, dinleyicinin dikkatini uyanık tutmak ve mesajı güncellemek için kullanılır.

04

Bağlamdan kopuk okumalar, literal yaklaşımla hatalı anlamlara yol açarlar.

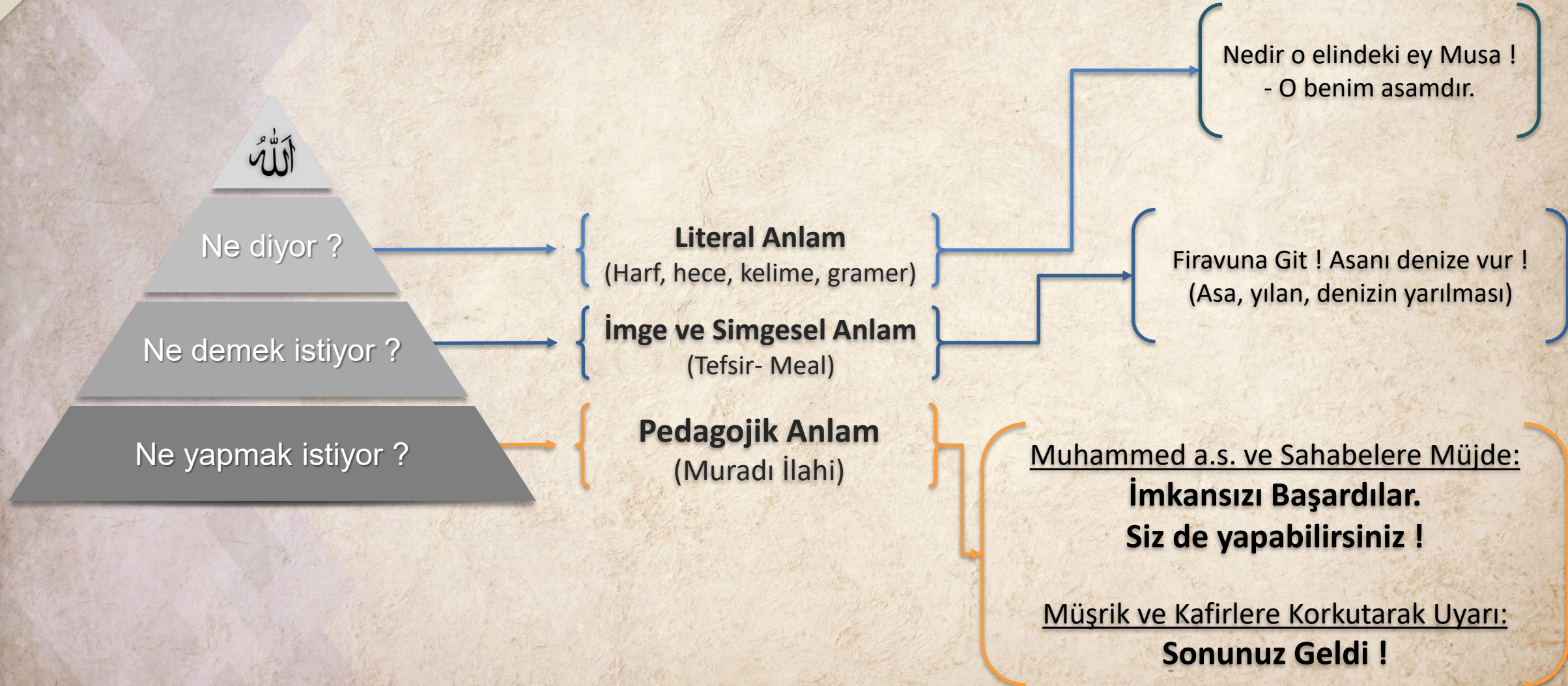
05

Neml Suresi örneğinde görüleceği üzere sonraki okuyucular için yorum boşlukları doğar.

05

- Kur'an'ın evrensel mesajı, bağlamı ve amaç birliğini koruyarak daha iyi anlaşılabilir. 01
- İlk anlam dünyası ile yazılı kültür arasındaki fark, bağlama sadık kalınan tefsir ve dilbilim çalışmalarını gerekli kılar. 02
- Kültürel hafızanın yeniden inşası için bağlamı canlandıran yaklaşımlar önemlidir. 03
- Sözlü kültür kökeni, anlatıların “dinamik” ve “şimdiye dair” olduğunu hatırlatır. Bu durum sonraki kuşaklar için de geçerli hale getirilmelidir. 04
- Anlamın derinliği, metnin tarihsel bir belge değil, yaşayan bir hitap olduğunu gösterir. 05

06

NEML SURESİ: Türkçe Meal (Diyanet İşleri)

16. Süleyman, Davud'a vâris oldu ve dedi ki:

"Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden bolca verildi. Şüphesiz bu apaçık bir lütuftur."

17. Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları onun önünde toplandı; hepsi düzenli bir şekilde sevk ediliyordu.

18. Karınca vadisine vardıklarında bir karınca dedi ki:

"Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve orduları farkında olmadan sizi ezmesinler."

19. Süleyman, karıncanın sözünden dolayı gülümseyerek tebessüm etti ve şöyle dedi:

"Rabbim! Bana ve anne babama verdiğin nimete şükretmemi, razı olacağın işler yapmamı sağla..."

(ayet uzun olduğu için özet yerden verilmiştir)

20. Daha sonra kuşları kontrol etti ve:

"Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa gerçekten yok mu?" dedi.

21. *"Ya bana açık bir delil getirecek ya da onu şiddetli bir şekilde cezalandıracağım, hatta onu boğazlayacağım."*

22. Çok geçmeden Hüdhüd geldi ve dedi ki:

"Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim; Sebe'den kesin bir haber getirdim."

Literal Anlam

- Kuş dili, cinlerden, insanlardan, kuşlardan ordular
- Karınca Vadisi, Karıncalar.
- Bir Karıncanın konuşması
- Hüdhüd Kuşu ve haber

İmge ve Simgesel Anlam (Tefsir- Meal)

Davud ve Süleyman kuş dili biliyorlardı. Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları vardı. Karınca Vadisine geldiğinde karıncalarla konuşmaya başladı. Hüdhüd Kuşunu göremeyince sinirlendi. Daha sonrasında ise Hüdhüd Kuşu gelerek Sebe Melikesinden ona haberler getirdi.

06

2. Samuel Kitabı Bölüm 8: 13–14 — Davud'un Edom'da garnizon kurması.

2.Samuel.8: 13 Davut **Tuz Vadisi'nde** on sekiz bin Edomlu öldürüp dönünce üne kavuştu.

2.Samuel.8: 14 Edom'un her yanına askeri birlikler yerleştirdi. **Edomlular'ın tümü Davut'un köleleri oldular.** RAB Davut'u gittiği her yerde zafere ulaştırdı.

1. Tarihler Kitabı Bölüm 18:12–13 — Edom'da 18.000 kişi öldürülmesi.

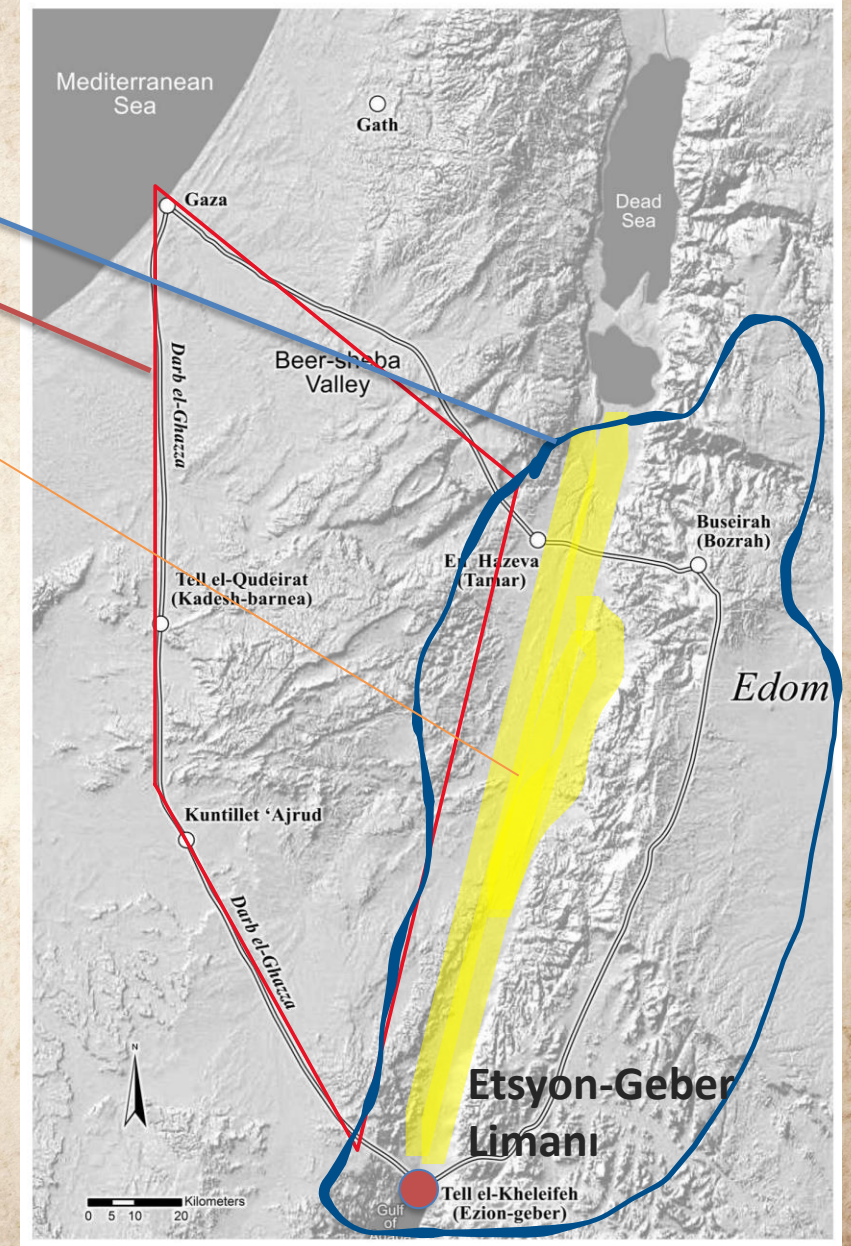
1. Krallar Kitabı Bölüm 11: 14–22 — Prens Hadad'ın Mısır'a kaışı.

1. Krallar Kitabı Bölüm 9: 26 — Davut öldükten sonra Süleyman'ın Edom'daki limanı (Etsyon-Geber) kullanması.

Edom Krallığı

İsrail Krallığı

Tuz Vadisi

Neml Suresi 1. ve 2. Ayetler.

طس ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ

Tâ Sîn. Tilke âyâtü'l-Kur'âni ve kitâbin mubîn.

Tâ Sîn. Bunlar apaçık bir kitap olan Kur'an'ın ayetleridir.

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

Huden ve buşrâ lil-mu'minîn.

Müminleri **hidayete** götüren bir **müjdedir**.

Cinlerden, Kuşlardan Ordu ?

Sur Kralı Hiram'ın Davud zamanından beri vergi olarak gönderdiği İsrailoğluna mensup olmayan yabancılar- angaryacılar !

Ayrıca bölge ülkelerin boyunduruk altına alınan bozguncularından, asilerinden devşirilmiş paramiliter askerler.

مَنْطِقَ الطَّيْرِ

mantika't-tayr Tayr; Kuş, mantıkattayr Kuş Dili mi ?

A'râf Suresi 131. Ne zaman onlara bir iyilik gelse, "Bu bizim hakkımızdır" derler; başlarına bir kötülük geldiğinde ise, bunu Musa ve onunla beraber olanların uğursuzluğuna yorarlar. Oysa onların uğursuzluğu yalnızca Allah katındadır; fakat çoğu bilmezler.

Neml Suresi 47. Onlar, "Senin ve sana uyanların yüzünden uğursuzluğa uğradık" dediler. (Sâlih) dedi ki: "Uğursuzluğunuz Allah katındadır; bilakis siz sınanan bir topluluksunuz."

Yâsîn Suresi 18. Onlar, "Biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık; vazgeçmezseniz sizi mutlaka taşlarız ve bizden size mutlaka acı veren bir azap dokunur" dediler.

Kuş dili değil, düşmanların anladığı dilden konuşmak.

Karıncalar ne ya da kim ? Niye kaçın saklanın diyorlar ?

Yunanca LMN (Liman) kelimesi uluslararası bir kelime olup Sami kökenli iki dile de matateze uğrayarak (N—M—L) olarak geçmiştir. Lubetski, Meir. "The Early Bronze Age Origin of Greek and Hebrew Limen, 'Harbor'." The Jewish Quarterly Review 69, no. 3 (1979): 158—180.

İbranice: (Nemil: küçük yerleşim- Liman) נ-מ-ל

Arapça: Nemle; (Nemletun: Dişil- Karınca diye çevrilmiş ve bu kelime başka hiçbir ayette yer

almıyor. نَمْلَة) Arapçada hayvanlara EY diye seslenilmediğinden Karınca Vadisi Değil, Liman Vadisi, Karıncalar değil Limanlı ya da Limandaki Kadınlar ! Olarak çevrilmesi daha doğrudur.

06

NEML SURESİ: Türkçe Meal (Diyanet İşleri)

16. Süleyman, Davud'a vâris oldu ve dedi ki:

*"Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden bolca verildi.**Şüphesiz bu apaçık bir lütuftur."*

17. Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları onun önünde toplandı; hepsi düzenli bir şekilde sevk ediliyordu.

18. Karınca vadisine vardıklarında bir karınca dedi ki:

"Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve orduları farkında olmadan sizi ezmesinler."

19. Süleyman, karıncanın sözünden dolayı gülümseyerek tebessüm etti ve şöyle dedi:

"Rabbim! Bana ve anne babama verdiğin nimete şükretmemi, razı olacağın işler yapmamı sağla..."

(ayet uzun olduğu için özet yerden verilmiştir)

20. Daha sonra kuşları kontrol etti ve:

*"Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa gerçekten yok mu?" dedi.*21. *"Ya bana açık bir delil getirecek ya da onu şiddetli bir şekilde cezalandıracağım, hatta onu boğazlayacağım."*

22. Çok geçmeden Hüdhüd geldi ve dedi ki:

"Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim; Sebe'den kesin bir haber getirdim."

Pedagojik

Anlam

(Muradı ilahi)

Literal Anlam

İmge ve Simgesel
Anlam
(Tefsir- Meal)

Kuş dili, cinlerden ordular, karıncalar.

Davud ve Süleyman kuş dili biliyorlardı.
Süleyman'ın cinlerden orduları vardı. Karınca
Vadisine geldiğinde karıncalar konuşmaya
başladı.Peygamberi, Süleyman'ın kudretini andıran bir iktidar ve erişilmez bir
güçle desteklediğimiz gibi destekleyeceğiz.Bu, onun safında yer alanlar için bir müjde; bir güven ve esenlik
vaadidir.Ancak karşısına dikilenlere gelince; o güç, onları er ya da geç diz
çöktürecektir. Ve eğer yanında durmayı seçmezseniz, tıpkı Sebe
Melikesi'nin sonunda mecburen boyun eğdiği gibi siz de dileseniz de
dilemeseniz de onun hükmüne ram olacaksınız.

Soru - Cevap

Ahmet TOPKAYA

ahmettopkaya.com

ahmet@bilgitim.com